

SKÓGASAFN
Skógar Museum

Alþingi
Erindi nr. Þ 135/1893
komudagur 27.3.2008

Skógum, 25. mars 2008.

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Umsögn um tillögu til þingsályktunar, þingmál 220.
Sendandi: Byggðasafnið í Skógum
Sent 25. mars 2008

Stjórn Byggðasafnsins í Skógum fagnar framkominni tillögu til þingsályktunar um stofnun prófessorsembættis við Háskóla Íslands á sviði byggðasafna og byggðafræða sem tengt verði Byggðasafninu í Skógum.

Byggðasöfnin í landinu hafa gegnt mikilvægu hlutverki við björgun og varðveislu menningararfs þjóðarinnar og sögu genginna kynslóða. Þau varðveita flest ómetanleg menningarverðmæti og heimildir af ýmsum toga sem nýtast við rannsóknir á þjóðháttum, svo og til kennslu og miðlunar fróðleiks um lifnaðarhætti og búsetuskilyrði Íslendinga í gegnum tíðina. Meginverkefni flestra byggðasafna er söfnun og varðveisla muna og minja og sýning þeirra.

Minna fer fyrir rannsóknum og útgáfustarfi þótt sum söfn hafi sinnt því nokkuð á undanförunum árum. En sökum smæðar eru fæst þeirra í stakk búin til að stunda fræðastörf og rannsóknir svo nokkru nemi. Staða prófessors við Háskóla Íslands í byggðafræði myndi án efa styrkja stöðu byggðasafnanna í landinu og verða til þess að efla rannsóknir á sviði þjóðháttar og þjóðmenningar okkar Íslendinga.

Greinargerð:

Byggðasafn Rangæinga og Vestur-Skaftfellinga í Skógum undir Eyjafjöllum, stofnað 1949, er eitt stærsta og fjölsóttasta minjasafn landsins utan Reykjavíkur, með rúmlega 40 þúsund gesti árið 2007. Það er landbúnaðarsafn, sjóminjasafn og listiðnaðarsafn, með um 12000 skráða muni, bókasafn, skjalasafn og handritasafn. Við hlið þess starfar Héraðsskjalasafn Rangæinga og Vestur-Skaftfellinga.

Árið 2002 var opnað til sýninga Samgöngusafnið í Skógum í miklu sýningarhúsi sem einn hluti af safnheildinni. Að því stóðu með Byggðasafninu Þjóðminjasafnið, Vegagerðin, Íslandspóstur og fleiri aðilar. Fjölsóttur veitingasalur og verslun eru í Samgöngusafninu. Á safnsvæðinu eru 14 endurbyggð hús, torfbær, fyrsta íbúðarhúsið úr timbri í Vestur-Skaftafellssýslu (frá 1878), barnaskóli frá 1901, kirkja m.a..

Byggðasafnið er í raun stórt, atvinnuskapandi fyrirtæki með nær 20 starfsmenn í sumarönnum. Safnið er geysimerk heimild um íslenska þjóðhætti. Sum eintök gamalla atvinnutækja er hvergi að finna nema þar. Hér er því stofnun sem hefur margvíslega

burði til þess að verða þýðingarmikið menningarsetur til rannsókna í íslenskri þjóðfræði og á íslenskum landbúnaðarháttum.

Safnstjórinn, Þórður Tómasson, hefur um áratugi safnað heimildum varðandi landbúnaðarhætti og er höfundur að spurningaskrár Þjóðminjasafnsins um forna landbúnaðarhætti. Einkasafn Þórðar Tómassonar á þessu sviði er mikið að vöxtum, bíður úrvinnslu og er enn óráðstafað. Hann er reiðubúinn til þess að afhenda það þjóðfræðasetri í Skógum ef upp yrði komið. Úrvinnsla efnis myndi fara fram í náinni samvinnu við þjóðháttadeild Þjóðminjasafnsins.

Þjóðháttasaga landbúnaðar á Íslandi er enn óskráð og er landbúnaður þar sýnu verr á vegi staddur en sjávarútvegur sem á hið mikla fimm binda ritverk dr. Lúðvíks Kristjánssonar, Íslenzkir sjávarhættir.

Fræðasetur í Skógum.

Í Vaxtarsamningi Suðurlands sem iðnaðar- og viðskiptaráðuneytið lagði fram árið 2006 er sett fram tillaga um að stofnað verði fræðasetur í íslenskri þjóðmenningu í tengslum við Byggðasafnið í Skógum (sjá bls. 73). Einnig hefur stjórn Byggðasafnsins í Skógum lagt til við menntamálaráðherra að hafinn verði undirbúningur að stofnun þjóðháttaseturs í Skógum og verði húsnæði Skógaskóla sem er í eigu ríkissjóðs en í umsjá safnsins nýtt undir starfsemi setursins.

Rannsóknarstaða við Háskóla Íslands á þessu sviði sem tengdist Skógasafni gæti skapað grundvöll fyrir fræðastofnun, miðstöð rannsókna og fræðslu á sviði byggðasafna og byggðafræða. Skógasafni sem og öðrum byggðasöfnum landsins yrði mikill styrkur af slíkri rannsóknarmiðstöð. Þá myndi slík starfsemi skapa ný störf á svæðinu og efla samfélagið á alla lund. Hér er því einnig um mikilvægt byggðamál að ræða.

F. h. Byggðasafnsins í Skógum

Sverrir Magnússon
framkvæmdastjóri